

В средне- и долгосрочной перспективе введение REACH повлияет не только на экспортеров, но и на производителей, ориентированных на внутренний рынок Украины. По мнению авторитетных экспертов, новый закон — лишь первенец в череде себе подобных. Другие страны, движимые желанием защитить свои рынки от продукции, которая из-за низкого качества не нашла спроса на рынке ЕС, последуют примеру европейцев. Стоит ожидать, что законы, подобные REACH, в ближайшие годы появятся в таких странах, как США, Канада, Япония и, возможно, Россия. Строгость правил, безусловно, будет смягчена реальными возможностями внутренних производителей соответствовать новым стандартам. Однако ужесточение технических барьеров в мировой торговле станет одной из ключевых тенденций в обозримой перспективе. Это естественная реакция на достижения в области либерализации международного обмена последних десятилетий. Украине, которая на нынешнем этапе является простым реципиентом устанавливаемых другими государствами правил, необходимо учиться реагировать быстрее на новые вызовы и искать адекватное проблеме решение. В противном случае наши позиции на мировых рынках могут значительно ослабнуть.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Мировой рынок минеральных удобрений: Монография / Макогон Ю.В., Яценко А.Б., Губатенко Н.И., Рябчин А.М., Савченко Э.А., Пивонов М.Ю., Аксельрод М.В. Под ред. Макогона Ю.В. — Донецк: 2008.
2. Янковский Н.А. Перспективы украинских производителей на мировом рынке минеральных удобрений// Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. - Донецк: ДонНУ, 2008.
3. Комиссия REACH - http://ec.europa.eu/enterprise/reach/index_en.htm.
4. «REACH – новый регламент ЕС») (Хельсинки 2007) - http://www.chemind.fi/files/chemind/ymparisto/REACH-esite_russian_version.pdf

РЕЗЮМЕ

В статье анализируются последствия принятия в странах ЕС законодательства REACH для химической промышленности Украины, раскрываются аспекты влияния законодательства на внешнюю торговлю Украины.

РЕЗЮМЕ

У статті аналізуються наслідки прийняття в країнах ЄС законодавства REACH для хімічної промисловості України, розкриваються аспекти впливу законодавства на зовнішню торгівлю України.

SUMMARY

This article is about consequences of the EU REACH legislations for the chemical industry of Ukraine and about the aspects of influence of this legislation on Ukrainian foreign trade.

СВІТОВА ФІНАНСОВА КРИЗА ТА СТРУКТУРНІ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

Юрій С., д.е.н., проф., Тернопільський національний економічний університет

Савельєв Є., д.е.н., проф., Тернопільський національний економічний університет

Україна вперше за свою історію увійшла до кризового стану вкупі зі світовим товариством, і перш за все із «сильними світу цього». «Участь» у такому «співтоваристві» дещо забезпечує нинішнім і минулим керманічам країни використання права презумпції невинуватості – мовляв, що поробиш, коли від нас мало що залежало, стихія прийшла із зовні непередбачувана і несподівана. Дійсно, події у світовій економіці не могли не позначитися на українській економіці, особливо падіння попиту на експортну продукцію українських підприємств і нестача на світовому ринку грошових ресурсів для підтримання імпорту та розвитку нерухомості.

Проте виникають питання, чи насправді світова і національна кризи співпадають у часі; чи масштаб і глибина економічної кризи в Україні відповідають її місцю у світовій економіці та рівню інтеграції до міжнародної фінансової системи; чи нинішні економічні негаразди мають зовнішнє походження, чи вони породжені переважно на національному ґрунті? Відповідь на них має не стільки

звинувачувальне значення, скільки лікарняне. Адже, якщо в українській кризі домінують доморошені причини, то задля її усунення треба буде концентрувати ресурси і просто зусилля на внутрішньо українських проблемах.

На початку розгортання світової фінансової кризи серед українських економістів і політиків домінувала думка, що всі хвилі економічних землетрусів минуть Україну. Головним аргументом більшості експертів було посилення на наслідки кризи, що вибухнула у 1997 році з фінансових проблем Південно-Східної Азії і поширилася на Росію, Східну Європу і Латинську Америку. Україна відносно легко пережила ту кризу, як здається багатьом експертам, через слабку інтеграцію у світовий фінансовий ринок. Хоча, насправді, країна була врятована від банкрутства завдяки кредитам міжнародних фінансових організацій, порівняно вдалим (можливо, для того часу навіть точним) діям Національного банку та успішно проведеній конверсії державних паперів.

Благополучний вихід із кризи 1997-1998 років створював враження входження економіки України на фазу підйому. Проте по суті в ній не відбулося суттєвих змін з огляду на те, що головна причина кризи полягала не у зовнішніх факторах. А саме, в основі української економічної кризи цього періоду був брак системних, особливо найважливіших реформ. Історики знайдуть і доведуть причини такого нехтування реформаторською діяльністю на фоні значного ефекту, який вона давала в інших країнах, що трансформувалися. Однак не буде великої помилки, якщо зазначити, що в Україні створилася система підпорядкування економічної політики інтересам певних олігархічних кланів, а не завданням довгострокового випереджаючого розвитку країни як сучасного європейського державного утворення.

На жаль, економічне покарання уряду у 1998 році за упуцнення в управлінні економікою не стало підставою для започаткування радикальних реформ. Консервувалася пострадянська структура економіки, мляво і неефективно здійснювалася приватизація (перша і остання прозора приватизація – продаж «Криворіжсталі» у 2005 році; остання, але далеко не перша велика непрозора приватизація та ще й за умов суворой секретності – продаж «Промінвестбанку» у 2008 році); поширювалася практика прямого бюджетного фінансування виробничих галузей та прихованого субсидіювання у формі податкових пільг і спеціальних кредитів. Зволікання таких суттєвих проблем можна було собі дозволити, адже у 2000-2007 роках середні темпи зростання ВВП перевищили 7%, призупинилося зростання боргової парадигми, позитивні темпи спостерігалися і по деяких інших важливих показниках¹. При цьому не згадувалося, що його рівень за роки незалежності ще не досягнув пострадянського і становив у 2007 році лише 72% ВВП 1990 року [2].

Найсуттєвіші помилки під час трансформації від адміністративно-планової до ринкової економіки були допущені у сфері стратегічного розвитку. Країна не спромоглася визначити та досягнути обривів економічної безпеки і зорієнтуватися на прискорення розбудови самодостатньої незалежної стабільно зростаючої економіки, особливо на східному векторі, кордони якого виходять далеко за межі пострадянського простору. З огляду на наявність високого стартового потенціалу для позиціонування у міждержавній конкуренції як високотехнологічної економіки, до найбільших втрат цього періоду треба віднести допущення зростання тенденцій відставання в опануванні новими технологічними змінами та підвищенні продуктивності використання обмежених енергетичних, людських і фінансових ресурсів.

Дослідження, виконані у Тернопільському національному економічному університеті, дозволили систематизувати внутрішні причини економічної кризи в Україні. Серед них особливо виділяються п'ятнадцять: нестача системних реформ в економіці; відсутність реальних зрушень у структурній перебудові економіки; приватизація без орієнтації на інновації та оцінку нематеріальних активів; відсутність довгострокового прогнозу кон'юнктури світового ринку та підпорядкування йому менеджменту всіх рівнів і сфер; криза пострадянського типу підприємницького мислення, що домінувала в економічній практиці, особливо фінансово-промислових груп²; підпорядкування економічної політики інтересам кланів та олігархічних груп; орієнтація монетарної політики на інтереси великих експортерів; неадекватна і неконсолідована позиція української влади; значні податкові пільги окремим великим підприємствам та монополіям; зростання дефіциту платіжного балансу; високий рівень інфляції; режим фіксованого валютного курсу; неадекватна поведінка Нацбанку у відповідь на події навколо «Промінвестбанку»; відрив соціальної політики від наявних можливостей економіки та підпорядкування

¹ Можливо це випадковість, але така тенденція була притаманна і для іншого світу, який довго чомусь перебував в ейфорії від зростання світового ВВП та фондових показників на основних біржах, хоча ознаки кризи були очевидні економістам.

² Розуміння цього твердження, нарешті, починає оволодівати нашою свідомістю. Так, С. Доценюк пише: «Провина за некомпетентність лежить не тільки на корупційних політиках. Олігархи теж втратили всі шанси започаткувати нові тренди економічного розвитку, де б вони мали свої перспективи.»

її політичній кон'юктурі; некваліфіковане та тенденційне висвітлення в ЗМІ процесів у банківській сфері. Ознайомлення з ними засвідчує факт довготермінового характеру кризового стану економіки, відсутність навиків передбачення негативних явищ, їх упередження та попередження. Руйнівний хаос початку становлення незалежної держави переріс у форми дикого капіталізму з олігархами на чолі. В останні роки до цього додалася непослідовна макроекономічна політика та відсутність політичного консенсусу.

На протипагу внутрішнім причинам останнім часом формувалися і посилювалися зовнішні кризові фактори, що впливали на стан української економіки. Нинішня світова фінансова криза з надмірно дешевими грошима і великими валютними резервами в країнах, що розвиваються, не має аналогів, і для неї, як правило, не підходять минулі рецепти. Доцільно акцентувати увагу на деяких важливих аспектах світової фінансової кризи, які позначилися і надалі позначатимуться на українській економіці. Серед них – нестача грошових ресурсів для підтримання досягнутих темпів економічного зростання; падіння попиту на продукцію гірничо-металургійного комплексу; економічні війни (газова, м'ясна, молочна та інші); відсутність своєчасних і дієвих економічних впливів на економічну політику країни з боку міжнародних фінансових організацій; відтік депозитів і заупокування валюти на майбутнє.

Руйнівний характер світової фінансової кризи послаблювався завдяки порівняно низькому рівню долучення до інтеграційних процесів у міжнародних фінансах. Не будь внутрішніх проблем, в цілому світова фінансова криза могла б обійтися Україні відносно «малою кров'ю». Тим більше, що лідери великих країн усвідомлюють особливу важливість перешкодити ситуації, коли криза найбільший удар нанесе по економічно слабших країнах, якщо їх залишити на самоті. У Декларації Великої двадцятки, прийнятій 14 листопада 2008 року у Вашингтоні, визначене завдання вивчення шляхів відновлення доступу країн з економікою, що розвивається, і країн, що розвиваються, до кредитів та поновити потоки приватного капіталу, що відіграють виняткову роль у досягненні сталого зростання і розвитку, включно із здійсненням інвестицій в інфраструктуру.

Зазначимо також, що українська криза ні в яке порівняння не йде зі світовою. Щодо останньої, то вона зазнає рецесії, адже прогнозне падіння ВВП у розвинутих країнах не більше 1% в 2009 році зовсім не виглядає чимось катастрофічним. До того ж за рівнем ВВП, що прогнозується на 2009 рік, світова економіка виглядає краще 2007 року. Оцінюючи ж ситуацію в Україні, треба зазначити, що вона близька до депресії. Це підтверджує тезу про переважання в українській кризі факторів внутрішнього порядку.

Отже, домінянтою нинішньої економічної кризи в Україні є помилки державного і корпоративного менеджменту довготермінового стратегічного характеру. Вона посилюється світовою фінансовою кризою і набирає загрозливого характеру в цілому для національної безпеки. Оскільки криза охопила всю економіку без виключення, її не можна вже усунути частковими змінами. Вихід з неї потребує **проведення радикальної економічної реформи** з, можливо, тимчасово непопулярними заходами.

Звертаючись до проблеми реформ і особливо започатковуючи їх, треба враховувати, що люба економічна криза (нинішня, певне, особливо) не лише руйнує економічний статус-кво. В умовах кризи **зароджується нова економічна кон'юнктура та формується інтерес до новітніх напрямків капіталовкладень**. Відтак антикризові заходи повинні будуватися на передбаченні таких тенденцій, адже вони надають найбільше шансів для якісних стрибків у економічному розвитку для випередження лідерів.

В економіці, як у спорті: після завершення досягнень одного покоління лідерів, приходять нове покоління. Можна тільки узагальнено припускати, які країни очолять економічний прогрес у післякризовому періоді. Поза сумнівом, більшість нинішніх лідерів не поступляться своїми позиціями і в майбутньому. Одночасно дуже вірогідно, що в їхні ряди протиснуться й інші держави. За умови вироблення і реалізації нової економічної політики, що сконцентрує націю на успішне подолання кризи і досягнення високої якості розвитку, на місце серед економічних лідерів може розраховувати й Україна. Роль країни-аутсайдера у майбутньому – не наша доля й перспектива.

Україна в минулому столітті була важливішою складовою здійснення індустріалізації економіки Радянського Союзу. Наприкінці 20-х років вона отримувала понад 20% загальних капіталовкладень щорічно, а це означало, що з 1500 нових промислових підприємств, споруджуваних в СРСР, 400 припадали на Україну. Деякі з цих заводів були гігантських масштабів. Зведений у 1932 році зусиллями 10 тисяч робітників Дніпрогес був найбільшою гідроелектростанцією в Європі. Найбільшими в своїх категоріях були також новий металургійний комбінат у Запоріжжі й тракторний завод у Харкові. В Донецько-Криворізькому басейні поставало стільки нових заводів, що весь регіон виглядав, як одне величезне будівництво[5].

Ще ніколи в історії будь-яке суспільство не робило спроби здійснити величезні економічні перетворення за такий короткий час. У 1940 році промисловий потенціал України в сім разів

перевищував рівень 1913 року (Росії — у дев'ять разів). Зросла також продуктивність праці (хоч заробітки загалом зменшилися). Таким чином, якщо весь СРСР із п'ятої в світі найбільшої індустріальної держави став другою, Україна (котра за виробничими потужностями приблизно дорівнювала Франції) перетворилася на одну з найпередовіших промислових країн Європи [3]. Нині в Україні промисловість створює близько 30% доданої вартості економіки, на неї припадає 35,7% основних засобів, а випуск продукції в загальному обсязі випуску становить 46,6%[3].

У минулому столітті в міжнародній економіці промисловість визначала створення соціальних передумов подальшого розвитку економіки, формування її структури, концентрацію виробництва і капітальні зміни в організації та управлінні виробництвом (виникнення монополій, акціонерних товариств тощо), нарешті, завершення формування світового ринку. Україна в цьому відношенні не пасла задніх.

У сучасних умовах ситуація змінилася в якісно іншу сторону. Світ працює в умовах нової інформаційної економіки. Для України стало великою розкішшю спеціалізуватися на гірничо-металургійному виробництві за наявності слабкої ресурсної бази, особливо в енергетичній сфері. У 2006 році добувна і металургійна промисловість та вироблення готових металевих виробів забезпечують більше як 30% обсягу реалізованої продукції промисловості. Це за тих умов, що геополітична ситуація складається не на користь цього комплексу. Кожен рік країна закінчує у болісних конвульсіях підписання угод на імпорт нафти та газу і розпочинає новий рік з хвилюючого всіх питання, які нові цінові параметри висунуть країни-власники енергетичних ресурсів, і, зрозуміло, перш за все Росія. У свою чергу, політики змагаються за те, хто більше сподобається власникам імпортованих енергетичних ресурсів.

На превеликий жаль, гірничо-металургійний комплекс України втратив свої конкурентні переваги і не має реальних можливостей надолужити відставання від підприємств розвинутих країн та країн, що стали новими конкурентами, – Китаю, Індії тощо. З нього практично розпочалося загострення економічної кризи в промисловості, в результаті чого Україна вибула з першої десятки виробників сталі, але залишилася в десятці найбільш енергетично витратних. У цих умовах треба терміново вирішувати питання: що і в якій кількості можна залишити для подальшої реанімації, а від чого варто відмовитися і формувати для працівників, що вивільняються, нові підприємства і робочі місця.

Пошуком шляхів виходу з кризи у ГМК зайняті всі – структури законодавчої і виконавчої влади, політики, підприємці, науковці, представники багатьох професій. Частіше їхні пропозиції концентруються на певній галузі або навіть підприємстві. Так, є пропозиції продавати газ для гірничо-металургійного комплексу за ціною його імпорту (уряд); формувати попит на внутрішньому ринку (в умовах загального падіння виробництва?); знизити ціни на залізничні перевезення для продукції гірничо-металургійного комплексу (тобто, ускладнити фінансовий стан державної залізниці?) (уряд); фінансувати інфраструктурні проекти, аби зменшити залежність української металургії від експорту, тобто створити будівельний бум (найбільша українська металургійна корпорація Метінвест); провести націоналізацію підприємств колективної власності, тобто передачу акцій державі в обмін на фінансову підтримку під час кризи, але не продавати приватним інвесторам – вітчизняним чи іноземним (Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча); переглянути графік виконання компанією інвестиційних зобов'язань, взятих під час приватизації підприємства (Криворіжсталь).

Зрозуміло, що кожна така позиція може дати певний результат. Але більшість з них спроможні бути свого роду «колодою в океані», на якій певний час можна плисти до берега, але не мати шансів добратися до нього. Зважаючи на далеку перспективу, не можна не бачити, що вона для гірничо-металургійного комплексу не є позитивною – і з огляду на вітчизняну енергетичну базу, і з точки зору конкуренції на світовому ринку.

Не можна не відзначити й того, що фінансово-промислові групи України певною мірою прогнозували кон'юнктурні зміни на світовому (перш за все) та національному ринках і доклали зусилля щодо диверсифікації своїх активів. Частково ці процеси здійснювалися у напрямку формування завершених виробничих циклів, тобто обирали стратегію вертикальної інтеграції. Так, «Метінвест», який виплавляє 25% української сталі, повністю забезпечений залізною рудою і на половину – вугіллям, має налагоджений збут майже половини своїх напівфабрикатів. Шахти, енергогенеруючі та енергорозподільчі компанії, що входять до виробничого ланцюжка Донбаської паливно-енергетичної компанії, становлять завершальний бізнес-цикл. Одночасно український бізнес гірничо-металургійного комплексу вкладав кошти у такі непрофільні активи, як зв'язок, фінанси, нерухомість. Зокрема, найактивніше це робила ФПГ «Систем Кепітал Менеджмент»[4].

Попри те, що гірничо-металургійний комплекс України упродовж останніх десяти років надав робочі місця майже 550 тисячам людей, виробляв 27% ВВП країни та забезпечував понад 40% валютних надходжень від експорту, він потребує визначення нового місця в економіці країни з урахуванням реалій, що склалися. Започатковуючи реформи, треба виходити з того, що для України не є перспективним розвиток енергомістких виробництв, якими є гірничо-металургійні підприємства. Ось лише деякі показники. Питомі витрати палива в умовному обчисленні у 2006 році на виробництво чавуну переробного у чушках, болванках або у формах первинних інших становить 628,9 кг, на виробництво чавуну ливарного – 637,0 кг. Це найвищі витрати енергоресурсів в економіці країни [1, 93].

Енергетичний фактор має враховуватися також у політиці розвитку промисловості в цілому. Вона є споживачем 78% енергетичних матеріалів та продуктів переробки нафти [1, 92]. За енергетичним балансом Міжнародної енергетичної асоціації на 2004 рік з 8014 тис. тон вугілля у нафтовому еквіваленті, що споживається промисловістю України, 6615 тис. тон або 82,5% споживається у виробництві чорних металів; ситуація по газу виглядає відповідно 16407 тис. тон, 6566 тис. тон або 40%. При цьому у 2004 році на 1000 дол. США Україна витрачала 500 кг первинних енергоресурсів нафтового еквіваленту при світовому показникові 210. Це вище, ніж у Росії (490), ЄС-25 (160), ОЕСР-Північній Америці (220), Китаї (230).

Отже, вихід з кризи в промисловості полягає не в тому, щоб любою ціною підтримати всі виробництва, і перш за все гірничо-металургійний комплекс, який давав значну частку валютних надходжень, але втрачає свій зовнішній ринок і не має шансів його повернути у попередніх обсягах. Вихід полягає у тому, щоб **знайти ресурси і механізми зміни структури промислового виробництва з орієнтацією на зменшення обсягів і питомої ваги енергоємних, переважно сировинних галузей і довести їх виробництво до рівня, який дасть змогу уникнути критичної залежності держави від зовнішніх джерел постачання енергоресурсів.**

Структурна реформа промисловості повинна орієнтуватися на розвиток сучасних виробництв. Схоже, чим раніше, тим краще, доведеться відмовитися від політики множення урядових пільг традиційним галузям економіки та орієнтованої переважно на них політики стрімкого знецінення гривні. Не має також підстав для очікування такого зростання попиту на метал на світовому ринку, який поновив би минулі обсяги його виробництва. Нарешті, не стануть олігархи інвестувати суттєві кошти в модернізацію виробництва. Є достатньо підстав вважати, що вони першими і давно вже поставили «хрест» на українських підприємствах ГМК, розглядаючи їх лише як джерело викачування швидких прибутків для перенесення бізнесу в інші сфери або за кордон, де менші загрози реприватизації і більша наближеність до нової економіки.

Насправді, нині традиційні галузі промисловості, особливо ГМК, дещо перетворюються у руїни Риму, які стають цікавими переважно історикам і туристам. Власники будуть зацікавлені у них лише настільки, наскільки ще залишається можливість отримати з них певний зиск. По мірі втрачання ліквідності ці галузі ставатимуть турботою держави. Проблема полягатиме в тому, щоб визначити обсяги, необхідні для забезпечення внутрішнього споживання, і створити відповідний механізм підтримки його виробництва. Одночасно необхідна буде нова програма структурної перебудови на ідеях економіки знань та відповідного перепрофілювання людського капіталу.

Не хочеться виглядати банальним, але доводиться наголошувати на необхідності переходу до інноваційної моделі розвитку. Це давно зрозуміло. Проте, не було визначено часу «Ч». На виході з кризи найбільш слушний момент – прийняти нормативно-правові акти, які забезпечать функціонування інноваційної системи другого покоління та інтеграцію промисловості у найсучасніші міжнародні кластери, через які стане можливим отримати доступ та здійснити трансфер новітніх технологій в Україну.

Це питання суттєве. Можливо, на тих, хто найменше був зацікавлений у проведенні радикальних економічних реформ. Для дискусії пошлемося на розмірковування С. Дацюка: «Наші політики не є настільки зацікавленими та компетентними, щоб стратегувати на рівні країни. Але олігархи могли ініціювати та стимулювати процес стратегування. Натомість вони перетворили стратегічну комунікацію на міжнародний піар, а розробки псевдостратегій на корпоративну рекламу. Справа дійшла до того, що вони разом з владою стали замовляти стратегії розвитку країни закордонним експертам, тобто знищували саму суть стратегічного підходу... Політики можуть собі дозволити мати політичну систему, засновану на лояльності до бізнесу та популізмі щодо виборців, а не на компетентності, бо вони не ризикують великим бізнесом» [6].

Питання щодо суб'єкта, який може бути найбільш зацікавленим у радикальних реформах, потребує серйозного вивчення. При цьому, треба визначити, яке місце у цьому процесі і яким чином

займе народ. Адже саме він має бути найбільш зацікавленим у глобальних позитивних змінах, що принесуть добробут і благополуччя всім. У зв'язку з цим постає проблема рушійних сил суспільства. Вона широко висвітлювалася і розвивалася у радянські часи, коли домінувала марксистська точка зору, що для всіх антагоністичних формацій головною специфічною рушійною силою є класова боротьба. Для соціалістичної формації декларувалася така рушійна сила як соціально-політична та ідейна єдність суспільства на чолі з робочим класом і комуністичною партією.

Звертаючись до теорії рушійних сил суспільства, не можна не взяти з неї вчення про роль народних мас, патріотизм, інтернаціоналізм. Одночасно треба осмислити можливості пошуку особистостей, що спроможні підтримати ідеї радикального реформування та суттєво їх розвинувши, очолити перехід суспільства на рейки нової економіки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Державний комітет статистики України. Статистичний щорічник України за 2006 рік. – К., 2007.
2. Державний комітет статистики України. Статистичний щорічник України за 2007 рік. – К., 2008.
3. Індустріалізація України // http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=45458842
4. Олігархи під час кризи. СКМ, ІСД, Приват, East One та "Енергетичний стандарт" // <http://www.economica.com.ua/metal/article/164241.html>
5. Радянська Україна: драматичні 30-ті // <http://www.infoukes.com/ukremb/history/SUBTELNY/21.htm>
6. С. Дацюк. Втрачені шанси олігархів. Українська правда, 29.12.2009 // <http://www.pravda.com.ua/news/2008/12/29/86992.htm>

РЕЗЮМЕ

У статті розглядаються питання впливу світової фінансової кризи та структурних реформ в Україні.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматриваются вопросы влияния мирового финансового кризиса и структурных реформ в Украине.

SUMMARY

In article questions of influence of world financial crisis and structural reforms in Ukraine are considered.

ИНТЕРЕСЫ РОССИЙСКИХ ВЛАДЕЛЬЦЕВ ПРАВ НА ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗИРОВАННОЙ ЭКОНОМИКИ

Шафиев Р.М., д.э.н., член Комитета Торгово-промышленной палаты РФ по развитию частного, предпринимательства, малого и среднего бизнеса

Глобализация мировой экономики в значительной степени повлияла на процесс коммерциализации результатов интеллектуальной деятельности, который превратился в действенный механизм содействия внешней торговли, международному научно-техническому сотрудничеству. В то же время различия между национальными патентными системами тормозят формирования мирового рынка интеллектуальной собственности, акцентируя внимание на территориальной исключительности форм защиты прав на интеллектуальную собственность. Именно поэтому проблема гармонизации национальной патентной системы, защиты интересов российских владельцев прав на интеллектуальную собственность, особенно в условиях присоединения страны к ВТО, стала для России чрезвычайно актуальной.

Становление рынка интеллектуальной собственности в современном мире, который проходит по трем основным векторам: **наукоемкая продукция, информационные технологии и право**. Этот процесс сопровождается определенным смещением интересов потенциальных инвесторов из сферы материального производства в сферу научных исследований, разработок и НИОКР.

Рынок наукоемкой продукции (технологическое оборудование, фармацевтика, телекоммуникационные устройства, нанотехнологии и т.д.) развивается достаточно стремительно и приносит немалые прибыли ведущим производителям в разных стран. На сегодня уже